Grammatica van de fantasie

TEKST **CHRISTINE TEN KATE**

Grammatica van de fantasie is een boek over spelen met woorden, verbeelden en verhalen vertellen. De schrijver, Gianni Rodari, is een Italiaanse onderwijzer, kinderboekenschrijver en pedagoog uit de jaren '90. Het boek is een voorstel om de omgeving waarin een kind opgroeit te verrijken. Rodari beschrijft de 'trucjes', zoals hij dat zelf noemt, die hij toepaste bij de groepen kinderen waarmee hij werkte. Vervolgens legt hij het onderliggende belang van de werkwijze uit en analyseert hij de inbreng van de kinderen.

Een voorbeeld van een 'trucje van Rodari': twee kinderen bedenken onafhankelijk van elkaar een woord en schrijven dit op. Bijvoorbeeld 'hond' en 'kast'. Deze twee woorden zijn de basis voor een verhaal. Door de woorden op allerlei manieren aan elkaar te verbinden prikkelen we de verbeeldingskracht. De hond met de kast, de hond in de kast, de kast van de hond... elk beeld biedt het kader voor een fantastische situatie. Een hond loopt op straat met een kast op zijn rug. Een man komt thuis en vindt een hond in zijn kast. Veel van die trucjes zijn bedoeld voor

kinderen op de basisschool, maar ook voor peuters zitten er mooie suggesties bij. Stel ze bijvoorbeeld de vraag: 'Wat zou er gebeuren als je kon vliegen, of als je opeens een auto bent?'

Het trucje om een verhaal te maken met de speelkaarten van Propp spreekt me ook aan. Elk verhaal bevat vaste elementen en thema's. Maak een serie kaarten waarop je zulke thema's zet, zoals:

- er is een verbod;
- iemand raakt iets of iemand kwijt;
- de held wordt op de proef gesteld;
- je krijgt een magisch hulpmiddel.

De kinderen schudden de kaarten en trekken er drie kaarten uit die de basis van een nieuw verhaal vormen. Bij een kaart met het woord Verbod komt het kind onmiddellijk in contact met de eigen ervaringen die het heeft met verboden. Het kind kan in zijn eigen verhaal een verbod verkleinen, vergroten, reproduce- ren of met humor benaderen. De hele persoonlijkheid van een kind is betrokken bij het verzinnen en verbeelden. Een kind dat gestimuleerd wordt om woorden en verhalen te verzinnen vergroot zijn horizon en ontwikkelt een creatieve geest.

Het kind leert afwijkend te denken en de routine te doorbreken.

Ook leren kinderen door verhalen grip te krijgen op rollen en patronen en hier mee te spelen. Je angst voor de boef kun je overwinnen door de boef in de container op te sluiten. De grote vlieg en het kleine nipaard doen je beseffen dat groot en klein relatieve begrippen zijn. Belangrijke zaken als moraal, vriendschap, cultuur en waarden komen in sprookjes en verhalen prachtig aan bod. Hoe mooi is het niet om kinderen hier mee in aanraking te brengen en ze hiermee te laten 'spelen'?

Het boek is niet makkelijk te lezen. De bloemrijke taal en diepgaande analyses zijn soms taai. Wie daar doorheen kan lezen zal door de vele 'trucjes' en de prachtige theoretische onderbouwingen morgen willen beginnen met het spelen met verbeelding en verhalen vertellen met kinderen. <

Grammatica van de fantasie

Schrijver: Gianni Rodari

Vertaald door: Irma van Welzen

Illustraties: Gemma Plum

Uitgever: Tuttibooks

Prijs: € 19,95